

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Felméry Zoltán

**AZ ÁLLAM ÉS A MAGÁNVÁLLALATOK SZEREPVÁLLALÁSA A
BELBIZTONSÁGI SEKTORBAN (2000-2016). ELMÉLETI
KIINDULÓPONTOK ÉS MÉRÉSI MÓDSZEREK**

című Ph.D. értekezéshez

Témavezető:

Dr. Papp József, PhD

egyetemi docens

Budapest, 2017

Stratégia és Projektvezetés Tanszék

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Felméry Zoltán

**AZ ÁLLAM ÉS A MAGÁNVÁLLALATOK SZEREPVÁLLALÁSA A
BELBIZTONSÁGI SZEKTORBAN (2000-2016). ELMÉLETI
KIINDULÓPONTOK ÉS MÉRÉSI MÓDSZEREK**

című Ph.D. értekezéshez

Témavezető:

Dr. Papp József, PhD

egyetemi docens

© Felméry Zoltán

Tartalomjegyzék

1. A kutatás célja	4
2. Az értekezés tartalmi és módszertani irányelvei	4
2.1. Az értekezés tartalma és vizsgálati eszközszerkezete.....	4
2.2. Kutatási kérdések, módszertani irányelvek, hipotézisek	6
2.3. Fogalmi elhatárolások	8
3. Kutatási eredmények	10
3.1. A belbiztonsági rendszer logikai modellje	10
3.1.1. Koordinációs mechanizmusok	10
3.1.2. Az őrző-örzött reláció	10
3.2. Szerepvállalás a számok tükrében.....	11
3.2.1. Belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadások.....	12
3.2.2. A belbiztonsági kiadások abszolút értéke.....	14
3.2.3. A belbiztonsági tevékenységben érintett létszámok	17
4. Összegzés: a belbiztonsági rendszer	20
5. A szerző által írt publikációk jegyzéke	22
5.1. A szerző által a témakörben írt publikációk jegyzéke	22
5.2. A szerző által írt egyéb publikációk jegyzéke	23
6. Hivatkozások	23

Ábrajegyzék

1. ábra	A belbiztonság fogalmi szűkítése	9
2. ábra	A belbiztonsági tranzakciókat szabályozó koordinációs mechanizmusok	10
3. ábra	Az őrző-örzött kapcsolatok	11
4. ábra	Belbiztonsági kiadások nominál- és reálértéke (2000-2014)	14
5. ábra	A fizetett védelmi pénzek becslült nagysága	16
6. ábra	Az egyes koordinációs mechanizmusok - kiadások alapján értelmezett - mértéke (2014/2015)	17
7. ábra	Az egyes koordinációs mechanizmusok – közreműködő létszámok alapján értelmezett - mértéke (2015/2016)	19
8. ábra	A regisztrált bűncselekmények száma, valamint a fel nem derített bűncselekmények aránya (2008-2013)	20
9. ábra	A belbiztonsági rendszer	20

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat	A belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadások mutatószám módszertani és tartalmi problémái	13
2. táblázat	Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások egyes pénzügyi adatai (2015)	16
3. táblázat	A kutatási hipotézisek értékelése	22

1. A kutatás célja

Az értekezés célja a magyar társadalom belső biztonságának fenntartásában szerepet játszó szereplők és koordinációs mechanizmusok azonosítása, a biztonságához történő hozzájárulásuk – alternatív kifejezéssel élve: a belbiztonsági szektorban történő jelenlétük – mértékének meghatározása, valamint az ehhez szükséges, rendelkezésre álló gazdaságstatisztikai eszköztár áttekintése és kritikai elemzése. A belbiztonsági szektorban történő jelenlét meghatározásának igénye különös tekintettel a két – a szerző meglátása szerint – legfontosabb biztonságot teremtő mechanizmusra és aktorra, a bürokratikus koordináció törvényszerűségei mentén biztonságot szolgáltató állami szervezetrendszerre, valamint a piaci koordináció szabályai szerint működő magánbiztonsági szolgáltató iparágra vonatkozik.

A rendszerváltást követően kialakuló szabadság/piacgazdaság, valamint az ezzel együtt járó új típusú biztonsági kihívások széleskörű állampolgári válaszreakciókat eredményeztek, melynek következtében a biztonság szolgáltatásában több szereplő és mechanizmus jelent meg. Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy biztonságunkat az államnak köszönhetjük; ez azonban csak részben igaz. Az állam mellett léteznek további szereplők és mechanizmusok. Amennyiben pedig több szereplő és mechanizmus létezik, célszerű lenne tudni, hogy a biztonság megteremtésében mely mechanizmus milyen mértékben működik közre. Kinek köszönhetjük tulajdonképpen, hogy biztonságban élhetünk? Végső soron erre a kérdésre keresi a választ a dolgozat.

2. Az értekezés tartalmi és módszertani irányelvei

2.1. Az értekezés tartalma és vizsgálati eszközrendszere

Az értekezés bevezető fejezete általánosságban a társadalmi szerepvállalással, a biztonság államszerveződésben betöltött szerepével, valamint a biztonság állami privilegizálásával és privatizálhatóságának gondolatkörével foglalkozik. E fejezet elsődlegesen a fenti témakörökhöz köthető szakirodalmi állásfoglalásokat, valamint az arra irányuló önálló reflexiót tartalmazza [1. fejezet]. A bevezető fejezetet követően, az értekezés első tartalmi része a belbiztonsági rendszer elméleti leírásával foglalkozik. Az elméleti áttekintés során a belbiztonsági rendszer egészét és annak egyes alrendszeit a – Kornai János nevéhez köthető – koordinációs mechanizmusokat összefoglaló logikai modell felhasználásával jellemezzük (Kornai 1983 és 1993). A belső biztonság tekintetében öt koordinációs mechanizmust (bürokratikus-, piaci-, önkormányzati-, etikai- és agresszív koordináció) azonosítunk, és törekszünk az egyes őrzés-védelmi tevékenységet ellátó szereplők (állam, magánbiztonsági szolgáltató vállalatok, társadalmi kezdeményezések, segítők, agresszor szervezetek; összefoglalva:

az őrzők) koordinációs mechanizmusok mentén történő tipologizálására. Az elméleti áttekintés keretében az őrzők mellett az őrizni szükséges szereplők (állam, társadalmi csoportok, magánvállalkozások, egyének; összefoglalva: őrzöttek) egyaránt vizsgálatra kerülnek. Emellett a jogtudomány által használt védett jogi tárgyak szerinti csoportosításból kiindulva, az őrzőkhöz és az őrzöttekhez egyaránt hozzákapcsoljuk az őrzés tárgyát. Rendszerszerűen törekszünk tehát 1) az őrzők-, 2) az őrzöttek-, 3) a köztük kialakuló viszonyt, az őrzési tevékenység szabályszerűségeit leíró koordinációs mechanizmusok-, illetve 4) az őrzés tárgyának áttekintésére, valamint 5) egy, a belbiztonsági szektort leíró önálló logikai modell felépítésére. A belbiztonsági rendszer leírása, az arra vonatkozó logikai modell felépítése – valamint legitimitásának igazolása – az önálló megállapítások mellett, szakirodalmi és jogszabályi források felhasználásával-, illetve az egyes alrendszerekhez köthető szakértőkkel folytatott személyes beszélgetések során szerzett információtartalom alapján történik [2. fejezet]. Az értekezés elkészítése során a szakirodalomban fel nem lelhető információk figyelembevétele érdekében, a belbiztonsági rendszert jól ismerő szakértőkkel, valamint jelenlegi és korábbi, a rendszer különböző szintjein vezető pozícióban lévő személyekkel tizenegy darab félig-strukturált mélyinterjút – esetenként rövidebb beszélgetést – végeztünk. Az interjúk során nyert ismeretek alapjaiban a belbiztonsági rendszert leíró logikai modell elkészítéséhez járultak hozzá, ugyanakkor a szerepvállalási mértékekkel kapcsolatban is nyertünk értékes tapasztalatokat.

Az értekezés második tartalmi része az elméleti áttekintés során azonosított mechanizmusok jelenlétének mérésére – az ehhez rendelkezésre álló gazdaságstatisztikai eszközök áttekintésére, illetve szükség esetén új megoldások és becslési lehetőségek kimunkálására – tesz kísérletet. Az egyes mechanizmusokhoz köthető erőforrás-felhasználásból kiindulva áttekintti a különböző koordinációs mechanizmusokhoz társítható 1) belbiztonsági szolgáltatásokhoz köthető kiadásokat (kiadási és árbevétel-statisztika), valamint 2) belbiztonsági szolgáltatásokban közreműködő személyek számát (létszám-statisztika). Az előbbi esetben – amikor is a kiadások nagyságrendjét tekintjük a szerepvállalás indikátorának – az állam által a belbiztonságra fordított – folyóáron és reáláron számolt – GDP arányos és abszolút értékű államháztartási kiadások áttekintése mellett, számszerűsítjük a magánbiztonsági szolgáltatók árbevétel adatai alapján a magyarországi magánszemélyek és vállalkozások privát biztonsági kiadásait, valamint megpróbáljuk megbecsülni az agresszor szervezetek „biztonságteremtő” tevékenységéhez kapcsolódó-, valamint a közreműködésük révén „biztonság-vásárlásra” fordított kiadásokat. A társadalmi mozgalmak közös érdekből-, valamint – az általunk az értekezésben így nevezett –

segítők altruista meggyőződésből végezett védelmi tevékenységéhez erőforrás-felhasználás nem kötődik, így ezek vizsgálata ily módon nem valósulhat meg. Utóbbi esetben a szerepvállalás indikátorának a közreműködői létszámot tekintjük. Az egyes koordinációs mechanizmusokhoz kötődő létszámok esetén meghatározzuk a belbiztonsági rendszer egyes alrendszeri tevékenységében közreműködők számát. Emellett néhány gondolat erejéig kitérünk a bűncselekmények statisztikai elemzési lehetőségeire. A különböző szereplőkhöz köthető jelenlét mértékének meghatározásához nyilvánosan hozzáférhető statisztikai adatokat, a költségvetési és zárszámadási törvények adatait, szakmai szervezetek – nyilvánosan hozzá nem férhető – adatbázisait és a felsorolt adatokra vonatkozó becsléseket alkalmazunk [3. fejezet]. Ezt követően összefoglaljuk a belbiztonsági rendszerrel és az egyes szereplők jelenlétével kapcsolatban elmondottakat, valamint közöljük a további kutatás lehetőségeket [4. fejezet].

Az értekezés 1-4. fejezet során pozitív elemzést alkalmazunk. Az utolsó fejezet azonban a szerző normatív meglátásait tartalmazza a belbiztonsági rendszerben működő koordinációs mechanizmusokkal-, valamint a mechanizmusokat megtestesítő szereplők indokolt és szívesen vett jelenlétével kapcsolatban. E tekintetben az utolsó fejezet a szerző értékrendszeréből következik, és szubjektív véleményét tükrözi. E fejezettel egyrészt hitet kívánunk tenni amellett, hogy egy alapvetően pozitív elemzési keretek között megírandó doktori értekezés is tartalmazhat normatív meglátásokat, amennyiben erre szerzőjük minden esetben felhívja a figyelmet. Másrészt, fontosnak tartjuk közvetíteni az üzenetet, mely szerint a vizsgált témával kapcsolatos erkölcsi állásfoglalás alól nem lehetséges kibújni: a szerzőnek önmagáról, világlátásáról is mondani szükséges valamit. Felvállalt cél, hogy a tudományosan igazolható/cáfolható állítások megfogalmazása mellett elmondjuk azt is, hogy milyen keretek között, milyen mechanizmusokon keresztül tartjuk jónak társadalmunk belső biztonságának kialakítását. Ezáltal pedig hozzá kívánunk járulni a társadalom biztonságról alkotott képének alakításához [5. fejezet]. A tézisgyűjtemény a fenti tematikus egységek és tartalmi elemek közül kizárólag a legfontosabbakat tartalmazza.

2.2. Kutatási kérdések, módszertani irányelvek, hipotézisek

Kutatásunk a belbiztonsági rendszer és az azt működtető mechanizmusok meghatározására irányul. Ennek érdekében az alábbi kutatási kérdések foglalkoztatnak bennünket, a következő kérdések megválaszolását várjuk az értekezéstől:

KK1: Mely szereplők működnek közre a magyar társadalom belső biztonságának garantálásában?

KK2: Az egyes szereplők milyen szabályszerűségek mentén végzik a tevékenységüket? Elemezhető-e a belbiztonsági rendszer a koordinációs mechanizmusok logikai modellje alapján?

KK3: Hogyan tudjuk megmérni a belbiztonságban közreműködő szereplők szerepvállalásának mértékét? Alkalmas-e erre a rendelkezésre álló gazdaságstatisztikai eszkörendszer?

KK3a: A rendelkezésre álló kiadási adatokból következtethetünk-e a szerepvállalás nagyságrendjére? A kiadási adatok elfogadhatóak-e a szerepvállalás indikátorának?

KK3b: A rendelkezésre álló létszám adatokból következtethetünk-e a szerepvállalás nagyságrendjére? A létszám adatok elfogadhatóak-e a szerepvállalás indikátorának?

KK3c: Közvetít-e elégséges információkat az Egységes Nyomozhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika az állami kapacitáskorlátok alakulásáról, ezáltal az állam bűnüldözésben történő jelenlétéről?

KK4: Az egyes szereplők mekkora mértékben járulnak hozzá a magyar társadalom biztonságának fenntartásához?

Kutatásunk leíró jellegű kutatás. A belbiztonsági rendszer leírására irányul. A fenti kutatási kérdésekből látható, hogy végső soron a biztonságot garantáló szereplők jelenlétének mértékét kívánja meghatározni. Nem foglalkozik azonban a kiváltó okok vizsgálatával, nem törekszik ok-okozati összefüggések vizsgálatára. Az értekezés célja nem az okok kutatása, hanem a szerepvállalás mérésére alkalmas eszkörendszer bemutatása; valamint ennek alkalmazása révén a jelenlét mértékének meghatározása.

Kutatásunk a mérési lehetőségek feltárása érdekében gazdaságstatisztikai eszközökkel operál, ugyanakkor a tekintetben nem minősül kvantitatív kutatásnak, hogy egyrészt maga nem végez mennyiségi méréseket, másrészt nem sokváltozós adatelemzési eszközök és ökonometriai módszerek alkalmazásával próbál meg különböző változók közötti kapcsolatokat keresni. A gazdaságstatisztikát nem az összefüggések vizsgálata érdekében-, hanem egyszerű leíró – számszerűsítő és igazoló – értelemben használja. Nem minősül ugyanakkor – legalábbis vegytiszta értelemben – kvalitatív kutatásnak sem, mert – bár állításaink valóság tartalma mélyinterjúk során került ellenőrzésre – nem végeztünk akciókutatást, szövegelemzést, narratív- és interjú-elemzéseket. Ugyanakkor egyaránt alkalmaztunk kvantitatív és a kvalitatív kutatásokra jellemző eszközöket egy jól definiálható társadalmi rendszer jellemzése érdekében.

Értekezésünkben – az ott részletesen kifejtettek indokán – a szerepvállalás tényleges nagyságrendjére vonatkozóan nem fogalmaztunk meg hipotéziseket. Mivel azonban 1) a fenti kutatási kérdéseink elsődlegesen nem a szerepvállalás tényleges nagyságrendjére vonatkoztak, valamint 2) a doktori értekezés műfajától tradicionálisan nem – vagy csak a miénknél indokoltabb esetben – választható el a kutató előzetes feltevéseinek megfogalmazása, az alábbi – a kutatási kérdésekhez (a szerepvállalás nagyságrendjét leszámítva) illeszkedő – hipotézisekkel élünk kutatásunkkal kapcsolatban:

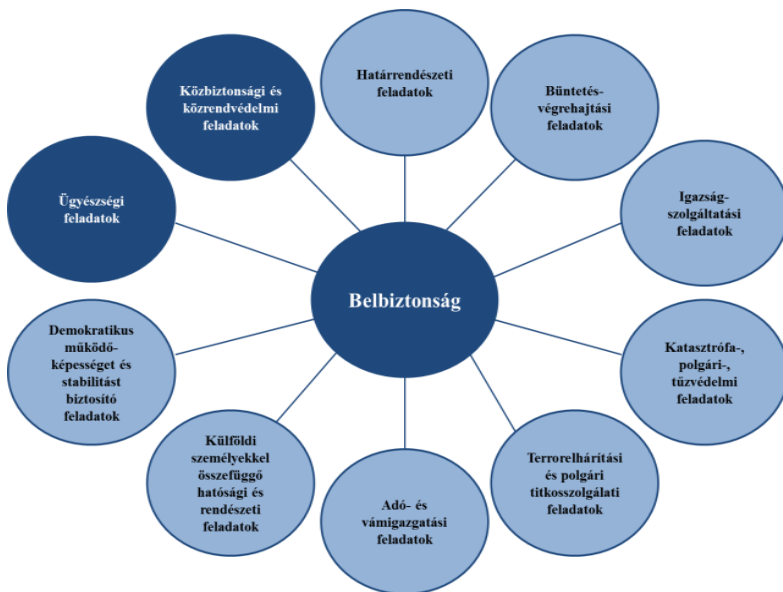
- H1: A belső biztonság szolgáltatásában nem az állam az egyedüli szereplő. További, az államtól független aktorok is részt vállalnak ebben a társadalmi tevékenységben.
- H2: Az egyes szereplők által megvalósított védelmi tranzakciók közös jellemvonásokkal írhatóak le. A belbiztonsági rendszer a koordinációs mechanizmusok logikai modellje alapján elemezhető.
- H3: A belbiztonságban közreműködő aktorok szerepvállalásának mértékét a rendelkezésre álló gazdaságstatisztikai eszközrendszerrel – azt szükség esetén korrekciós becslésekkel kiegészítve – képesek vagyunk mérni.
- H3a: A rendelkezésre álló kiadási adatokból – a monetarizált tranzakciókkal jellemezhető mechanizmusok és szereplők esetén – következtethetünk a szerepvállalás nagyságrendjére.
- H3b: A rendelkezésre álló létszám adatokból következtethetünk a szerepvállalás nagyságrendjére.
- H3c: Az Egységes Nyomozhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika elemzése esetén – a kapacitáskorlát számbavételével – következtethetünk az állami szerepvállalás nagyságrendjére.
- H4: Az állami és a magánbiztonsági vállalatok belbiztonsági szerepvállalása mennyiségi mutatókkal összehasonlítható.

2.3. Fogalmi elhatárolások

A biztonságpolitika a fenyegetéseket, valamint a biztonságot többféle tipológia szerint rendszerezi (Tálas – Gazdag, 2008; Gazdag, 2011; Hegedűs 2009). Az értekezésben közzétett különböző klasszifikációk segítségünkre vannak az értekezésben vizsgálni szándékozott kutatási terület és témakör egyértelmű meghatározásakor. Az értekezés során kizárólag – az állam határait túl nem lépő – lokális méretű-, az ország határain belüli viszonyok indukálta-, az ország belső rendjét és stabilitását veszélyeztető – tágran értelmezve – politikai fenyegetésekkel, valamint az ezt érintő, az államok szintjét meg

nem haladó-, valamennyi közreműködő szereplő esetén releváns-, a rendészeti problémák megoldására alkalmazott biztonságértelmezéssel operálunk. Ezt nevezzük – némileg leegyszerűsítő módon – értekezésünkben belbiztonságnak. Írásunk filozófiai áttekintése során meghatározott állami őrzés-védelmi funkcióra – a hobbes-i háborús állapot elkerülésére irányuló – feladat-együttesre korlátozzuk az elemzést (Hobbes, 1970 [1651]). Az e feladatokat ellátó szervezeteket és a hozzájuk kapcsolható erőforrás-felhasználást tekintjük a vizsgálat tárgyának. Rendészeti fogalmakat használva: a bűnmegelőzést, a bűnelhárítást, valamint a büntető igazságszolgáltatás előkészítését vizsgáljuk, a belső biztonsággal összefüggésben 1) a közbiztonság és a közrend védelmében megnyilvánuló rendvédelmi-, valamint 2) a nyomozati felügyeletet biztosító ügyészségi feladatokkal foglalkozunk (1. ábra).

Minden ezen túli biztonságértelmezéssel összefüggő tényezőt – a témakör megfelelő körülhatárolása érdekében – ugyanakkor kizárunk az elemzésből. Az értekezésben használt belbiztonság-fogalom nem feleltethető meg egyöntetűen sem a nemzetközi kiadási statisztika által-, sem a jogtudomány által használt közbiztonság fogalomnak. A fogalmi elhatárolásokban megmutatkozó különbségek részletesen kifejtésre kerülnek az értekezésben.

1. ábra: A belbiztonság fogalmi szűkítése¹

3. Kutatási eredmények

3.1. A belbiztonsági rendszer logikai modellje

3.1.1. Koordinációs mechanizmusok

A belbiztonságban végbemenő tranzakciók koordinációs mechanizmusok alapján mennek végbe. Kornai János által leírt koordinációs mechanizmusok közül (Kornai, 1983 és 1993) elemzésünk szempontjából öt koordinációs mechanizmussal foglalkozunk: a társadalom belső biztonságának biztosításában szerepet játszó 1) bürokratikus, 2) piaci, 3) etikai, 4) önkormányzati, valamint 5) agresszív koordinációt, valamint az ezekre jellemző legfontosabb karakterisztikumokat tesszük a vizsgálat tárgyává (2. ábra).

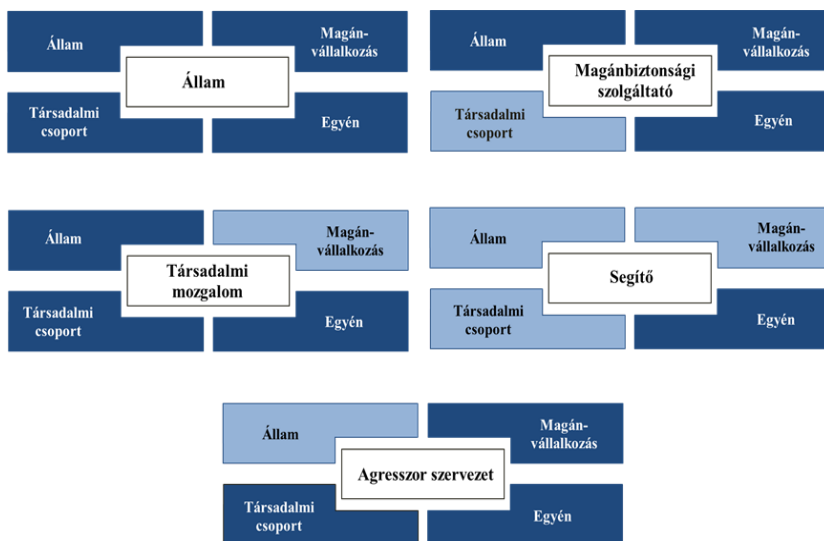
Jellemzők	Bürokratikus koordináció	Piaci koordináció	Etikai koordináció	Önkormányzati koordináció	Agresszív koordináció
Szereplők közötti viszony	Alá/főlérendelt	Mellérendelt	Mellérendelt	Mellérendelt	Alá/főlérendelt
Függelmi kapcsolat	Aszimmetrikus	Szimmetrikus	Aszimmetrikus	Szimmetrikus	Aszimmetrikus
Tranzakciók iránya	Vertikális	Horizontális	Horizontális	Horizontális	Vertikális
Kapcsolat tartóssága	Tartós és intézményesült	Nem tartós de intézményesült	Nem tartós, nem intézményesült	Rövidtávon tartós és intézményesült	Nem tartós, nem intézményesült
Cselekvés motivációja	Utasítás betartása, félelem	Haszonszerzés	Altruizmus	Tagok közötti érdekesség	Erőszak
Tranzakcióhoz szükséges input	Utasítás	Ár	Rászorultság kinyilvánítása	Szavazat	Utasítás
Domináns érdekek	Egyéni	Kölcsönös	Kölcsönös	Egyéni	Egyéni
Érdekvényesítési stratégia	Jog által förtendő kikényszerítés	Kooperáció	Kooperáció	Kooperáció	Erőszak általi kikényszerítés
Monetarizáltság	Nem okvetlenül	Okvetlenül	Jellemzően nem	Jellemzően nem	Nem okvetlenül

2. ábra: A belbiztonsági tranzakciókat szabályozó koordinációs mechanizmusok²

3.1.2. Az őrző-örzött reláció

Az értekezés-tervezet – történelmi példák bemutatásával – áttekinti azokat a szervezeteket, amelyek részt vesznek a – fogalmi elhatárolásunk alapján értelmezett – belbiztonsági tevékenységben (a társadalom őrzés-védelmében). Ismerteti azok tradicionális és – amennyiben ma is léteznek – jelenlegi feladatrendszerét, valamint a tevékenységüket motiváló koordinációs mechanizmusokat. Öt szereplőt (állam, magánbiztonsági szolgáltató, társadalmi mozgalom, segítő és erőszakszervezet) azonosít és ezen belül: a) a rendőrség, csendőrség, önkormányzati őrség, ügyészség-; b) a biztonsági magánvállalatok-; c) az állampolgári önvédelmi kezdeményezések-; d)

a polgárórség, lakóközösségi önvédelmi és kisebbségi önvédelmi mozgalmak; valamint e) a párhadseregek/extremista csoportok, illetve a bűnszervezetek bemutatásával foglalkozik. Ezek a szervezetek mind végeznek belbiztonsági tevékenységet, illetve artikulálják az abban való részvételi igényüket. Az őrzők kiletének meghatározása után a tervezet áttekinti a reláció másik szereplőjének, az őrzötteknek a körét. Ez esetben négy aktor kerül azonosításra: elsödlegetesen az államot, a magánvállalkozásokat, különböző társadalmi csoportokat és egyéneket szükséges védelmezni. Ezt követően – arra a kérdésre keresve a választ, hogy mely őrzött védelmében mely őrzö vállal részt – áttekinjtük az őrzök és az őrzöttek viszonyát (3. ábra). Az értekezésben elmondottak alapján kijelenthetjük, hogy az őrzöttek személyét nem lehetséges a szerint tipologizálni, hogy ki vesz részt az őrzésben.

3. ábra: Az őrzö-őrzött kapcsolatok³

3.2. Szerepvállalás a számok tükrében

Az őrzö-őrzött reláció logikai modelljének bemutatását követően, az értekezés kísérletet tesz a fentiekben azonosított szereplők által megvalósított belbiztonsági tranzakciók nagyságrendjének meghatározására. Ennek érdekében a rendelkezésre álló kiadási, létszám és bűnygi statisztikákat tekintjük át. Nem minden gazdasági instrumentum alkalmas valamennyi szereplő és koordinációs mechanizmus mértékének meghatározására. A GDP arányos államháztartási kiadások kizárólag az állam és a bürokratikus koordináció-, az abszolút kiadások a monetarizált tranzakciók

koordinációjában részt vevő szereplők és mechanizmusok-, a létszámstatistika teoretikusan valamennyi szereplő és mechanizmus-, míg a bűnügyi statisztika kizárólag az állami szerepvállalás nagyságrendjének meghatározására használható fel.

3.2.1. Belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadások

A GDP arányos államháztartási kiadások mutatószám használata – a társadalom egésze, valamint különböző társadalmi ágazatok esetén – meglehetősen elterjedt. A mutatószámmal ugyanis elméletileg meghatározhatjuk, hogy egy vizsgálni szándékozott ágazatra GDP arányosan mennyit költ az állam. A konszolidált államháztartási kiadások mértéke az állami jelenlét nagyságrendjének meghatározását-, a GDP-hez történő viszonyítás pedig a nemzetközi összehasonlíthatóságot eredményezheti. A mutatószám használatára számtalan – a teljesség igénye nélkül itt felsorolt – példát találhatunk: statisztikai intézetek adnak közre e tárgykörben adatokat és elemzéseket (Eurostat, 2012; United Nations Statistics Division, 2014; UNESCO Institute for Statistics, 2015; KSH, 2014 és 2015), szupranacionális gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi, egészségügyi és környezetvédelmi szervezetek adatbázisaiban és elemzéseiben kap helyet a mutató (OECD, 2015; WEF, 2015; FAO, 2013; ILO, 2014; IMF, 2010), gazdasági előrejelzéseket, versenyképességi jelentéseket és társadalmi indexeket közlétező szervezetek használják indikátorként (EBRD; IMD, 2014; Heritage Foundation, 2015; Kopint-Tárki, 2009; Századvég, 2012), valamint rendre megjelenik különböző társadalomtudományi elemzésekben és évkönyvekben (Stockholm International Peace Research Institute, 2011; The International Institute of Strategic Studies, 2014). Használatának elterjedtségét a tudományos igényű publikációkban történő hivatkozásai mind nemzetközi viszonylatban (Poullier–Hernandez, 2000; Tanzi–Schuknecht, 2000; Tiffen–Gittins, 2004; Tanzi, 2011) mind Magyarországon (Szamuely, 2004; Györffy, 2006; Csaba, 2007; Csillag, 2009 és 2013; Juhász, 2010; Muraközy, 2010 és 2012; Pesuth, 2014) egyaránt igazolják.

Magunk azonban – bár a belbiztonsági szektor esetén számszerűsítjük és értekezésünkben közreadjuk – négy módszertani és tartalmi probléma miatt nem javasoljuk a mutatószám használatát (1. táblázat).

1. táblázat

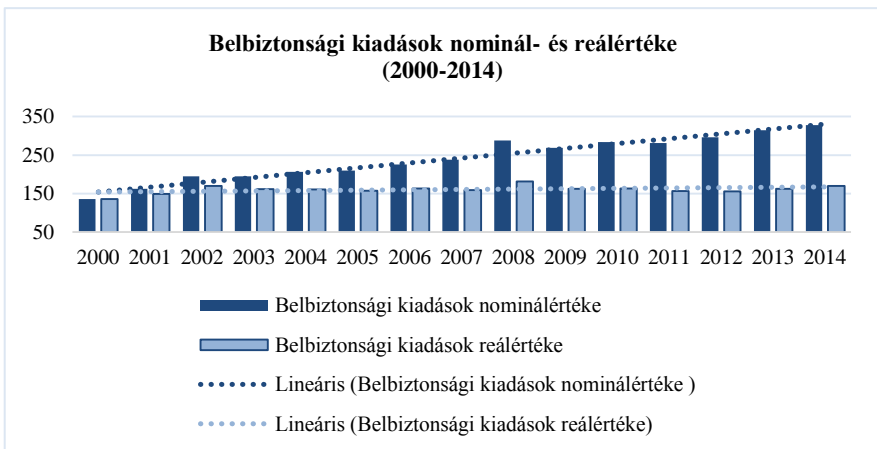
A belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadások mutatószám módszertani és tartalmi problémái

Mutatószám korlátai	A korlátok tartalma
1. A mutatószám képzéséből eredő aritmetikai korlát	A merev kiadási értékeket egy, a gazdasági változások esetén lényegesen volatilisabb mutatóhoz viszonyítjuk. Aritmetikailag belátható, hogy amennyiben egy tört számlálója kvázi-robosztus, nevezője azonban volatilis, akkor a tört értéke egy idősróban erőteljes kilengéseket mutat, ami feltétlenül körültekintést kíván mindenkitől, aki a mutatószámot a – jellemzően hosszabb távon változatlan módon fennálló – állami szerepvállalás igazolására kívánja alkalmazni.
2. A kormányzati funkciók értelmezésével összefüggő korlát	A nemzetközi statisztikai módszertan kormányzati funkciók szerint osztályozza a kiadásokat. A közbiztonság funkció tartalmával kapcsolatban azonban vannak problémák. Tartalmazza például az igazságügyi rendszer, illetve a tűzoltóságok kiadásait, nem tartalmazza azonban a polgári védelmi kiadásokat. Az általunk használt belbiztonság fogalom, valamint a nemzetközi osztályozás során alkalmazott közbiztonság funkció tevékenység tartalma eltér egymástól. Lényeges különbségek vannak az arányokban a funkció definíciója szerint. Megítélésünk szerint nagyobb mértékű dezintegrációra lenne szükség. A jelenleg rendelkezésre álló számokból nem tudjuk egyértelműen megállapítani, hogy mennyibe kerül a belső veszélyek elleni közvetlen állami védelem.
3. A GDP-t érintő korlátok	A GDP-t érintő korlátokkal könyvtárnyi szakirodalom foglalkozik. Legutóbb a Stiglitz-Sen-Fitoussi jelentés taglalta mélyrehatóan ezeket a korlátokat (Stiglitz–Sen–Fitoussi, 2009). A legfontosabb korlátokat (például: a GDP kizárólag egy értékben mérő kategória, ami nem tudja teljes mértékben számszerűsíteni a társadalmi fejlődést; nem egészében tartalmazza az innovációt; problémás a nem pénzügyi juttatások számszerűsítése, stb.) részletesen szemlélteti az értekezés. Mivel a GDP a flow-változó intenzív országok esetén jobban-, míg a stock-változó intenzív országok esetén kevésbé közelíti a valós teljesítményt, megkérdőjeleződik összehasonlítási alapként történő használata.
4. A mutatószám egyedüli értelmezéséből következő korlátok	A belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadási arány mutatószám gyakorlati használatával kapcsolatban felmerül egy értelmezési probléma. Azt ugyanis, hogy az állami szerepvállalás sok vagy kevés, nem lehet kizárólag a mutatószám ismeretében megítélni. A belbiztonságban megvalósuló állami szerepvállalás értékeléséhez szükség van tehát a „nem állami területek” nagyságának és minőségének ismeretére. Önmagában az, hogy a belső biztonság esetén mekkora az állami szerepvállalás, nem mond el mindent a teljes „belbiztonság-portfólió” alakulásáról.

3.2.2. A belbiztonsági kiadások abszolút értéke

Amennyiben a szerepvállalás mérésére nem a „GDP arányos belbiztonsági kiadási arány” mutatószámot használjuk, hanem a kiadások abszolút értékéből indulunk ki, egyrészt nem szembesülünk a fenti aritmetikai korláttal, másrészt függetleníteni tudjuk magunkat a GDP-t érintő problémáktól. A kormányzati funkciók értelmezésével összefüggő problémák, valamint az értelmezési korlátok azonban ez esetben is fennállnak. Az abszolút értékű kiadások alkalmazása esetén a monetarizált tranzakciókkal jellemezhető mechanizmusok – és az azokat megvalósító szereplők – vizsgálata válik lehetővé.

Az értekezés nominál- és reálértéken egyaránt áttekinti az állam 2000-2014 között belbiztonságra fordított kiadásait (4. ábra).

4. ábra: Belbiztonsági kiadások nominál- és reálértéke (2000-2014)⁴

A fogalmi elhatárolásunk következtében a kiadásokat önállóan szükséges számszerűsíteniük. Az egyes kiadási adatok forrása az adott évi költségvetési törvényben rögzített érték. A kiadások számszerűsítésénél teljes egészében figyelembe vesszük a közrendet biztosító rendőrségre fordított kiadásokat, valamint a polgárőrségre, mint civil védelmi tevékenységre elköltött állami dotációt. Emellett – az e célra elköltött teljes költség 40 százalékával – egyaránt figyelembe vesszük az ügyszég nyomozati tevékenységre fordított kiadásait. A kiadások számszerűsítésekor – a valóság közelítésére törekedve – alkalmazkodnunk szükséges néhány – az értekezésben részletesen kifejtett, itt a teljesség igénye nélkül megemlített – korlátozó feltételhez. Egyrészt kizárólag az alapfeladatként rendvédelmi tevékenységet végző,

vagy a közbiztonsághoz, mint rendészeti alapfeladathoz bármilyen mértékben köthető szervezetekkel és feladatokkal kalkulálunk. Másrészt, a fel nem osztott költségek magas aránya miatt minden esetben a figyelembe vett intézmények összes költségét vesszük kiindulási alapul. Az állam által belbiztonságra fordított kiadások a 2014. évben 311,5 milliárd forintot tettek ki.

A piaci koordináció mértékének meghatározásához – valamint annak bürokratikus koordinációval történő összevetéséhez – számszerűsíteniük szükséges az állampolgárok és vállalkozások által igénybe vett magánbiztonsági szolgáltatások folyóáron számított értékét. Ennek érdekében az összesített iparági nettó árbevétel adat forgalmi adóval növelt értékét szükséges kiszámítanunk. Azt gondolhatnánk, hogy a nyilvánosan rendelkezésre álló statisztikai eszköztár felhasználásával erre képesek vagyunk. A Központi Statisztikai Hivatal által közreadott, a Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerének 80. ágazati – azaz a biztonsági és nyomozati – tevékenységet végző vállalkozások (KSH, 2013) összesített éves nettó árbevétel adata elméletileg ugyanis rendelkezésünkre áll (Nemzeti Cégtár). A hivatalos statisztika azonban több módszertani problémával küzd. Ennek oka, hogy a statisztika nem kizárólag a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző, hanem valamennyi, a nevesített tevékenységet tevékenységi körébe felvett vállalkozás árbevételét tartalmazza. Ennek következtében olyan vállalkozások is megjelennek a hivatalos statisztikákban, amelyek 1) jelen pillanatban nem végeznek biztonsági szolgáltató tevékenységet, 2) ugyan valóban fenntartanak biztonsági igazgatóságokat – és ezáltal végeznek biztonsági jellegű tevékenységet is – azt azonban nem főtevékenységként, hanem – jellemzően önmaguk számára – főtevékenységük védelme érdekében végzik, 3) a biztonság szolgáltatása mellett – jellemzően a létesítménygazdálkodással összefüggő, érdemi eredményhatással bíró – egyéb tevékenységeket is folytatnak. A fenti hatások kiszűrése érdekében magunk nem a rendelkezésre álló hivatalos statisztikát használtuk az árbevétel adatok számításakor, hanem egy, a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamara által rendelkezésünkre bocsátott, a legfontosabb magyarországi őrzés-védelmi tevékenységet végző vállalkozásokat és hozzáférhető pénzügyi adataikat tartalmazó adatbázist vettünk igénybe. Az értekezésben részletesen leírt módon – esetenként becsléseket alkalmazva – ezen adatbázis adatainak felhasználásával – az iparági nettó árbevételt 202,6 milliárd forintban (2. táblázat), a privát kiadásokat – és ezáltal a piaci koordináció mértékét – 257,4 milliárd forintban határoztuk meg. A fentiek alapján nyugodtan kijelenthetjük: az a gondolat, hogy társadalmunk belső biztonságát kizárólagosan az állam szolgáltatja, egészen egyszerűen nem igaz. A jellemzően magánforrásokból finanszírozott

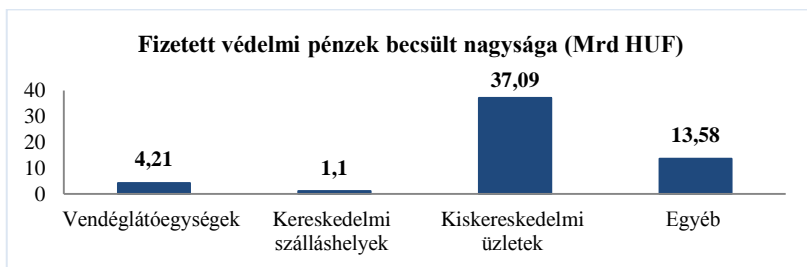
tranzakciók az állam e célra elköltött forrásainak négyötödét teszik ki. Amennyiben pedig figyelembe vesszük, hogy a magánbiztonsági szolgáltatásokhoz köthető összegek – az iparágban jelenlévő csalássorozatok kiterjedt gyakorlatából kifolyólag – kizárólag alsó becslésnek minősülnek, az is előfordulhat, hogy az állam által belbiztonságra költött forrásokat a valóságban meghaladják.

2. táblázat

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások egyes pénzügyi adatai (2015)⁵

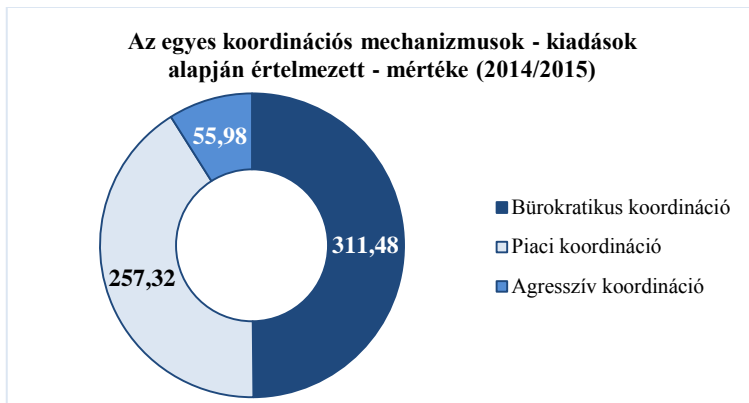
Év	Árbevétel (MRD HUF)			Mérleg szerinti eredmény (MRD HUF)			Saját tőke (MRD HUF)		
	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes
2015	0,284	190,6	202,6	0,002	1,092	1,160	0,056	37,394	39,738

Az agresszor szervezetek közé a párhadseregeket/extremista csoportokat, valamint a bűnszervezeteket soroltuk. Az előbbieket által megvalósított tranzakciók nem monetarizáltak, így azok szerepvállalása – függetlenül a jog által legitimált, illetve jogilag tiltott létezésétől – a kiadásokon keresztül nem vizsgálható. A bűnszervezetek által megvalósított tranzakciók mértéke, az általuk szedett védelmi pénzek nagysága azonban – még ha óriási hibahatárral is, de – megbecsülhető. Ehhez számunkra a kiindulási alapot az 1990-es évek végén, 2000-es évek elején végzett különböző kutatások jelentik (Van Dijk és Terlouw, 1996 in Van Dijk, 2008, Kertész, 2001, Alvazzi del Frate, 2004). E kutatások szerint Magyarországon a védelmi pénzt fizető szervezetek aránya körülbelül 1,5 százalék. Ezt az arányt reprodukálva, valamint ehhez azt feltételezve, hogy a vendéglátóhelyek és a kiskereskedelmi üzletek 4-, a kereskedelmi szálláshelyek 2-, míg az egyéb iparágakban működő KKV-k 0,4 százaléka fizethet ténylegesen – nagyságrendileg az árbevétel tíz százalékát kitevő mértékben – védelmi pénzt: ennek nagyságát 55,98 milliárd forintra becsljük, és ezt tekintjük az agresszív koordináció mértékének (5. ábra).

5. ábra: A fizetett védelmi pénzek becsült nagysága⁶

Látható tehát, hogy az általunk vizsgált időszakban a belbiztonsági szektorban a bürokratikus koordináció mértéke 311,48-, míg a piaci koordináció megközelítő mértéke 257,32 milliárd forint volt. Az agresszív koordináció becsült nagysága – nem meglepő módon – ennél érezhetően kisebb, de egyáltalán nem elhanyagolható mértékű (6. ábra). Az önkormányzati és az etikai koordináció – a tranzakciók nem monetarizált jellegéből kifolyólag – a kiadásokon keresztül nem megragadható.

6. ábra: Az egyes koordinációs mechanizmusok – kiadások alapján értelmezett – mértéke (2014/2015)⁷

3.2.3. A belbiztonsági tevékenységben érintett létszámok

A kiadások mellett a létszámadatokat is tekinthetjük a belbiztonsági szerepvállalás indikátorának. Az állam – és a bürokratikus koordináció – esetén a létszámadatok meghatározhatóak. Ehhez segítségünkre vannak a belbiztonsági tevékenységet végző szervezetek Szervezeti és Működési Szabályzatai. Azon szervezeteknél, amelyeknél ez valamilyen okból nem elérhető, az általunk követett eljárás részletes dokumentációját az értekezésben adjuk közre. Az állami létszámok besorolása esetén megengedően viselkedtünk: amennyiben felmerült a „gyanú”, hogy az adott létszámok – legalább tevékenységük egy részében – a belbiztonsághoz köthető feladatokat is ellátnak, azokat minden esetben az érintett létszámhoz soroltuk. Az állam által foglalkoztatott, belbiztonsági tevékenységet végző létszámot 45015 főben határoztuk meg (kalkulációnk szerint: 38494 fő közvetlenül-, 6521 fő pedig közvetetten vesz részt a belbiztonsági tevékenységben).

A magánbiztonsági szektorban érintett létszám meghatározásánál alapjaiban ez esetben is két forrásra támaszkodhatnánk. Egyrészt rendelkezésünkre áll a fentiekben idézett hivatalos statisztika, másrészt pedig a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói

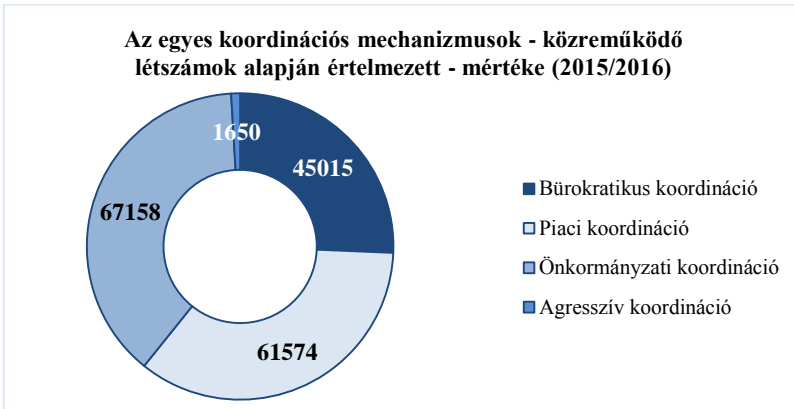
Szakmai Kamara által rendelkezésünkre bocsátott adatbázis. A hivatalos statisztika használata a kiadásoknál említettek indokán ez esetben is problémákkal terhes. Mivel azonban a csalás és a fekete foglalkoztatás aránya a magánbiztonsági szektorban kiemelkedő mértékű, a kizárólag bejelentett munkavállalókat tartalmazó utóbbi adatbázis használata sem lehetséges ez esetben számunkra. Ennek következtében a szektorban foglalkoztatott végső létszámra a kötelező továbbképzésen részt vettek létszámából vontunk le következtetéseket, és a belbiztonsági tevékenységben érintett létszámot 61574 főre becsültük.

A létszám-statisztika használatával további mechanizmusok is vizsgálhatóak. Az önkormányzati koordináció esetén a társadalmi mozgalmak létszámával kalkuláltunk. A magyarországi szabályozás értelmében a polgárőrség igazolvánnyal rendelkező polgárőreinek létszámát, valamint a – szervezethez szorosan kötődő – Szomszédok Egymásért Mozgalom létszámát volt szükséges meghatározni. Az előbbieket létszáma körülbelül 52 ezer fő, míg az utóbbi mozgalom 15158 főt számlál. Az önkormányzati koordinációban érintett, belbiztonsági tevékenységet végző, általunk meghatározott teljes létszám tehát 67158 fő.

Az agresszor szervezetek létszáma és az agresszív koordináció mértéke egyaránt megbecsülhető. Az Athena intézet gyűlöletcsoport térképe alapján megállapítható az extrémista szervezetekben résztvevők létszáma (Athena Intézet). Ez ma Magyarországon körülbelül 650 aktív tagot jelent. Emellett – tegyük hozzá: óriási látenciával – a bünszervezetek védelmi pénzszedésben érintett létszáma is megbecsülhető. A világ legnagyobb bünszervezeteinek adatairól is csak kezdetleges képpel rendelkezünk, a magyarországi szervezetek esetén – a szerző tudomása szerint – becslések sem állnak rendelkezésre. Ennek következtében a hazai adatra egy, a környező országok bünszervezeteivel foglalkozó írásban közzétett információkból következtettünk (Michaletos, 2011). Csehországban körülbelül 100 szervezet és 3000 fő tevékenykedik. Amennyiben ezt a magyarországi értéknek elfogadjuk (amivel a hazánkban jelenlévő szervezett bűnözői csoportok közép-európai központi koordinációs szerepéből kiindulva vélelmezhetően nem becsüljük alul a magyarországi létszámokat), és azt feltételezzük, hogy ebből minden harmadik személy érintett valamilyen módon a védelmi pénzszedésben, akkor 1000 fővel kalkulálhatunk. Az agresszor szervezetek létszámát a fentiek alapján 1650 főre becsültük.

Az etikai koordinációban érintett létszám becslésére sem vagyunk képesek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ennek meghatározására ne kellene törekednünk. Az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikában történő regisztráció elméleti

lehetőséget biztosít számunkra, hogy egy nyilvántartásra kerülő bűncselekmény esetén, az állampolgári önzetlen segítségnyújtás eredményezte belbiztonsági tranzakciók ténye egyaránt rögzítésre kerüljön. A létszámok áttekintése alapján – az alábbiakban kifejtésre kerülő fenntartásokkal – egyaránt kijelenthető, hogy a bürokratikus koordináció mellett valóban léteznek további érdemi mechanizmusok (7. ábra).

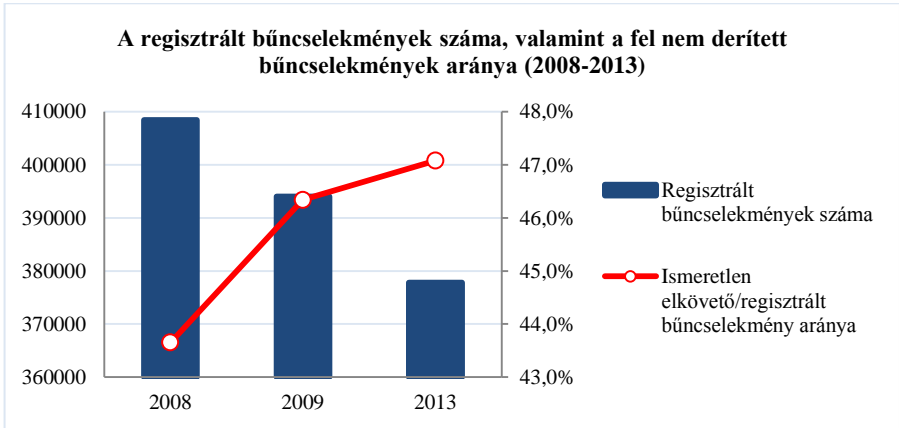

7. ábra: Az egyes koordinációs mechanizmusok – közreműködő létszámok alapján értelmezett - mértéke (2015/2016)⁸

3.2.4. A bűncselekmények statisztikai elemzése

Kizárólagosan az állami szerepvállalás értékelésére teoretikusan a bűnügyi statisztikák is használhatóak. Köszönhetően annak, hogy a bűncselekmények számának elemzése révén képet kaphatunk az állami kapacitásokról/kapacitáskorlátokról. A bűncselekmények nyilvántartására Magyarországon az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika szolgál. Mind a statisztikában rögzített egyes adatok áttekintése, mind a témakörben folytatott interjúk egyes megállapításai megerősítik a feltételezést, hogy a rendőrség által évente felderített bűncselekmények száma valahol 200-250 ezer között található. Ez az érték gyakorlatilag független a regisztrált bűncselekmények számától. A 2008. és 2009. év-, valamint a 2013. év megfelelő adatait összehasonlítva megállapítható, hogy a regisztrált bűncselekmények számának csökkenése, nem járt együtt a fel nem derített bűncselekmények arányának csökkenésével (8. ábra). A statisztika használatát azonban megnehezíti a folyamatos manipuláció, ezért az abban foglalt adatok minden esetben fenntartásokkal kezelendők. A figyelmet ugyanakkor érdemes felhívni arra, hogy – amennyiben elvonatkoztatunk a hamisítás tényétől – az állami rendvédelmi szervezetrendszer

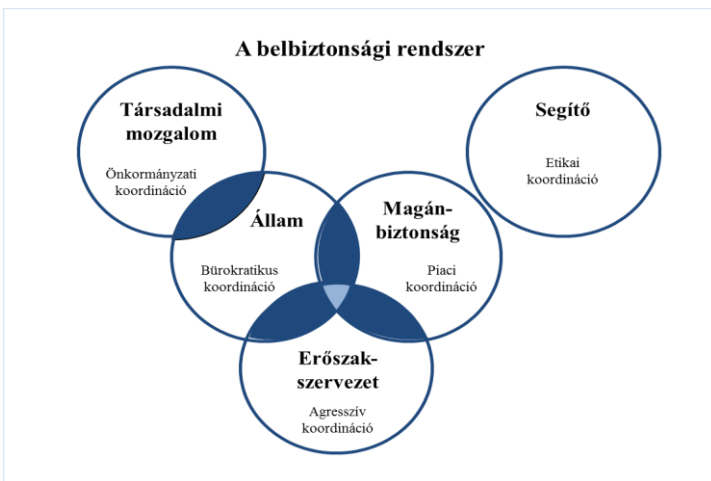
belbiztonsági tevékenységének egy része a rendelkezésre álló statisztikai adatokból a kapacitáskorláton keresztül jól közelíthető.

8. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma, valamint a fel nem derített bűncselekmények aránya (2008-2013)⁹

4. Összegzés: a belbiztonsági rendszer

A fentiek alapján a belbiztonsági rendszer egy olyan összetett rendszer, amely több alrendszer együtteseként (az alrendszerek között kapcsolatokat feltételezve) gondoskodik a társadalom belső biztonságának garantálásáról (9. ábra).

9. ábra: A belbiztonsági rendszer¹⁰

A rendszer a koordinációs mechanizmusok logikai modellje alapján megfelelően elemezhető. Egyértelműen meghatározható, hogy a belbiztonsági tranzakciókban közreműködő szereplők (őrzők és őrzöttek) milyen mechanizmusok mentén végzik a tevékenységüket. Az egyes belbiztonsági tranzakciókat szabályozó domináns mechanizmusok alapján a rendszer elkülönült alrendszerekre bontható, az alrendszerek közötti kapcsolatok tudományos eszközökkel leírhatóak.

A belbiztonsági rendszer egyes alrendszerei terjedelmének-, valamint az egyes koordinációs mechanizmusok mértékének meghatározására a rendelkezésre álló eszközrendszer alapvetően elégséges, azonban tudatosítanunk kell a korlátokat. Nem minden eszköz alkalmas minden szereplő és mechanizmus értékelésére. Emellett jelentős a hamisítás és a látencia jelenléte, valamint a becsléseink is tartalmazhatnak torzításokat. Mint azt a fentiekben bemutattuk: a kiadások vizsgálata alapján az általunk vizsgált időszakban a belbiztonsági szektorban a bürokratikus koordináció és a piaci koordináció mértéke megközelítőleg hasonló nagyságrendű, míg az agresszív koordináció becsült nagysága ennél érezhetően kisebb, de egyáltalán nem elhanyagolható mértékű. A létszámok áttekintése alapján egyaránt arra a következtetésre juthatunk, hogy a belbiztonsági tevékenységben több fajsúlyos koordinációs mechanizmus működik közre. A hétköznapi ember feltételezése, mely szerint biztonságát kizárólag az állami szervezetrendszer őrzés-védelmi tevékenységének köszönheti, bizonyosan nem helytálló. A társadalom belső biztonságát a fentiekben bemutatott szereplők és a tevékenységüket szabályozó koordinációs mechanizmusok együttesen biztosítják.

Az intellektuális tisztesség érdekében – mind a kiadási, mind a létszám adatokkal kapcsolatban – a fentiekben elmondottakhoz tegyük azonban hozzá azt is, hogy a különböző alrendszerek végezze belbiztonsági feladatok teljes egészében nem feleltethetők meg egymásnak, az őrzés-védelmi tevékenység sok esetben hasonló, néhány esetben azonban érdemi különbséget mutat. Mivel azonban az alrendszerek tevékenysége – beleértve ebbe a kizárólag egyes szereplők végezze speciális tevékenységeket is – együttesen alakítja a társadalom belső biztonságát, megítélésünk szerint nem szükséges a specifikus tevékenységek egyes alrendszerekre jellemző portfóliókról történő leválasztása. A specifikus feladatok egyaránt az alrendszerek ellátta belbiztonsági tevékenységbe tartoznak, ezért – ahol csak lehet – az alrendszerek tevékenységének mérése során számszerűsítésre szorulnak.

Kutatásunk ugyanakkor azt is bizonyítja, hogy a szerepvállalás nagyságrendje bár mennyiségi mutatókkal mérhető, az alrendszerek egészének szintjén történő

összehasonlításnak nincs – illetve csak az erőforrásfelhasználás-oldaláról lehet – létjogosultsága. Egyes őrzés-védelmi tevékenységek valamennyi alrendszer esetén megjelennek, ezen tevékenységek esetén a mennyiségi mérés mellett az összehasonlításra is mutatkozik lehetőség. Más tevékenységek azonban kizárólag az egyes alrendszerekre jellemzők, így esetükben kizárólag a mennyiségi mérésnek van – az összevetésnek nincs – értelme.

Az eddig elmondottak alapján kutatási hipotéziseink rövid értékelése a következő (3. táblázat).

3. táblázat
A kutatási hipotézisek értékelése

Hipotézis sorszáma	A hipotézis tartalma	A hipotézis értékelése
H1	A belső biztonság szolgáltatásában nem az állam az egyedüli szereplő. További, az államtól független aktorok is részt vállalnak ebben a társadalmi tevékenységben.	Elfogadva
H2	Az egyes szereplők által megvalósított védelmi tranzakciók közös jellemvonásokkal írhatóak le. A belbiztonsági rendszer a koordinációs mechanizmusok logikai modellje alapján elemezhető.	Elfogadva
H3	A belbiztonságban közreműködő aktorok szerepvállalásának mértékét a rendelkezésre álló gazdaságstatisztikai eszközrendszerrel – azt szükség esetén korrekciós becslésekkel kiegészítve – képesek vagyunk mérni.	Elfogadva
H3a	A rendelkezésre álló kiadási adatokból – a monetarizált tranzakciókkal jellemezhető mechanizmusok és szereplők esetén – következtethetünk a szerepvállalás nagyságrendjére.	Elfogadva
H3b	A rendelkezésre álló létszám adatokból következtethetünk a szerepvállalás nagyságrendjére	Elfogadva
H3c	Az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Büntügyi Statisztika elemzése esetén – a kapacitáskorlát számbavételével – következtethetünk az állami szerepvállalás nagyságrendjére.	Elfogadva
H4	Az állami és a magánbiztonsági vállalatok belbiztonsági szerepvállalása mennyiségi mutatókkal összehasonlítható.	Elutasítva

5. A szerző által írt publikációk jegyzéke

5.1. A szerző által a témakörben írt publikációk jegyzéke

1. Felméry Z. (2012): Az állam méretének és társadalmi szerepvállalásának tendenciái. Foglalkoztatás és erőforrás-allokáció a közszférában, Nemzet és Biztonság, 2012/3. szám 116-140. o.
2. Felméry Z. (2014): A költségvetési kiadások diagnózisa és csökkentésük lehetőségei, Nemzet és Biztonság 2014/2. szám 131-143. o.

3. Felméry Z. (2015) Egy posztzocialista kvázi-jóléti állam adórendszerének sajátosságai. A koraszülöttség hatása az adóterhelésre, *Köz-Gazdaság*, 2015/2. szám, 157-174. o.
4. Felméry Z. (2015): Az államháztartási kiadások GDP-n belüli arányát leíró mutatószám kritikai elemzése, *Nemzet és Biztonság*, 2015/4. szám, 134-140. o.
5. Felméry Z. (2015): Az állam és a magánvállalatok szerepvállalása a közbiztonság elősegítésében. Az őrző-őrzött reláció, valamint a relációt leíró koordinációs mechanizmusok, *Nemzet és Biztonság*, 2015/5. szám, 115-131. o.
6. Felméry Z. (2015): Középpontban a biztonság. A prepolitikai állapottól a politikai társadalomig, *Nemzet és Biztonság*, 2015/6. szám 136-142. o.
7. Felméry (2016): Az államon és a vállalatokon túli világ. Alternatív szereplők és koordinációs mechanizmusok a közbiztonság elősegítésében, *Nemzet és Biztonság*, 2016/1. 109-126. o.
8. Felméry Z. (2016): A belbiztonságra fordított magánkiadások mértéke, *Nemzet és Biztonság*, 2016/3. szám, 125-138. o.
9. Felméry Z (2016): Mennyi az annyi? A biztonsági magánvállalkozások belbiztonsági tevékenységet végző munkatársainak létszáma, *Nemzet és Biztonság*, megjelenés alatt
10. Felméry (2017): Lehetőséget teremt egy mutatószám az állam társadalmi szerepvállalásának mérésére? A „belbiztonságra fordított GDP arányos államháztartási kiadások” mutatószám kritikai elemzése, *Köz-Gazdaság*, 2017/2. szám, 301-324. o.

5.2. A szerző által írt egyéb publikációk jegyzéke

1. Felméry Z. (2014): Bejárható életpályák? Fejlesztési elképzelések az átlagos illetményadatok tükrében, *Nemzet és Biztonság*, 2014/1. szám 130-141. o.
2. Felméry Z. (2014): Államháztartási kiadások és a világgazdasági válság. A hazai államháztartási kiadások nemzetközi kontextusban, *Nemzet és Biztonság*, 2014/3. szám, 105-118. o.
3. Felméry Z. (2014): A hazai kormányzati hatékonyság szerepe az ország versenyképességének megítélésében, *Nemzet és Biztonság*, 2014/4. szám, 129-142. o.
4. Felméry Z. – Papp J. (2015): A magyarországi közművállalatok tehernövekedését eredményező állami intézkedések hatása. Három magyarországi víziközmű vállalkozás GDP megoszlásának tanulságai, *Vezetéstudomány*, 46. évfolyam, 1. szám, 65-74. o.
5. Felméry Z. (2015): Megkövetelt teljesítmény? A közigazgatásban alkalmazott egyéni teljesítményértékelési rendszer diagnózisa, *Közgazdász Fórum*, 2015/1. szám, 26-52. o.
6. Papp J. – Felméry Z. (2016): A becslült GDP összetételének eltérései vállalat típusok között, In: Gyenge Balázs – Kozma Tímea – Tóth Róbert (szerk.): *Folyamatmenedzsment kihívásai: Versenyképességi tényezők a 21. században*, PerfActa, Budapest
7. Felméry Z. (2017): A történelem ismétli önmagát? A GDP arányos államháztartási kiadások közelmúltbéli alakulása, *Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések 2017/7. szám*, 1-8. o.

6. Hivatkozások

1. Alvazzi del Frate A. (2004): The International Crime Business Survey: Findings From Nine Central-Eastern European Cities, *European Journal on Criminal Policy and Research*, 2004/10. 137-161. o.
2. Athena Intézet: Gyűlöletcsoport térkép, [<http://athenaintezet.hu/terkep/> (letöltés ideje: 2016.05.09.)]
3. Csaba L. (2007): Átmenet vagy spontán rend(etlenség)?, *Közgazdasági Szemle*, LIV. évfolyam, 2007. szeptember, 757-773. o.

4. Csillag I. (2009): Van-e visszaút? A gazdasági növekedés tényezőit felemésztő koraszülött jóléti állam, *Közgazdasági Szemle*, LVI. évfolyam, 2009. július-augusztus 648-672. o.
5. Csillag I. (2013): Az újraelosztáshoz horgonyzott államháztartási hiány, *Közgazdasági Szemle*, LX. évfolyam, 2013. november, 1234-1258. o.
6. EBRD: Forecasts, macrodata, transition indicators [http://www.ebrd.com/what-we-do/economic-research-and-data/data/forecasts-macro-data-transition-indicators.html (letöltés ideje: 2016.01.12.)]
7. Eurostat (2012): General government expenditure: Analysis by detailed economic function [http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5585032/KS-SF-12-033-EN.PDF/30f8523f-b9a9-4e3b-8e43-2bb983a4d472 (letöltés ideje: 2016.01.04.)]
8. FAO (2013): FAO Statistical Yearbook, Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations
9. Gazdag F. (2011): A biztonságpolitikai kihívások természetéről, [http://www.grotius.hu/doc/pub/CEKOFW/2012_35_gazdag_a_biztonsagpolitikai_kihivasok_t_ermeszeterol.pdf (letöltés ideje: 2015.05.26.)]
10. Györfly Dóra (2006): Globális kihívások és nemzetgazdasági alkalmazkodás, *Közgazdasági Szemle*, LIII. évfolyam, 2006. június, 540-559. o.
11. Hegedűs H. (2009): A biztonság fogalmának tágabb és szűkebb értelmezése: A humánbiztonság, avagy egy konferencia tanulságai, *Hadtudományi Szemle*, 2. évfolyam, 1. szám 65-76. o.
12. Heritage Foundation (2015): Index of Economic Freedom, [http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables (letöltés ideje: 2016.01.11.)]
13. Hobbes T. (1970 [1651]): *Leviatán*, Magyar Helikon, Budapest
14. ILO (2014): World Social Protection Report 2014/15, Geneva: International Labour Office
15. IMD (2014): IMD World Competitiveness Yearbook, Lausanne: IMD World Competitiveness Center
16. IMF (2010): From Stimulus to Consolidation. Revenue and Expenditure Policies in Advanced and Emerging Economies, Washington: International Monetary Fund
17. Juhász R. (2010): Poszt szocialista fejlődési pályák, *Közgazdasági Szemle*, LVII. évfolyam, 2010. március, 222-240. o.
18. Kertész I. (2001): A szervezett bűnözés terjedelme, *Magyar Tudomány*, 2001/8., 909-920. o.
19. Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet (2009): A gazdasági növekedés dinamizálásának lehetősége az államháztartási kiadások csökkentése mellett, Kopint-Tárki, Budapest
20. Kornai J. (1983): Bürokratikus és piaci koordináció, In: Kornai János (2013): *Központosítás és piaci reform*, Kalligram Kiadó, Pozsony
21. Kornai J. (1993): *A szocialista rendszer*, Heti Világgazdaság Kiadó, Budapest
22. KSH: A fogyasztóiár-index, [https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qsf001.html (letöltés ideje: 2016.01.10.)]
23. KSH (2013): TEÁOR struktúra, [https://www.ksh.hu/docs/osztalyozasok/teor/teor_struktura_2013_11_04.pdf (letöltés ideje: 2016.04.08.)]
24. KSH (2014): A kormányzati szektor bevételei és kiadásai, 2014. III. negyedév [https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/krm/krm21409.pdf (letöltés ideje: 2016.01.11.)]
25. KSH (2015): Az államháztartástan kiadásai összesen (2003-2014), [https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/tec00023.html (letöltés ideje: 2016.01.11.)]

26. Legfőbb Ügyészség (2014): Tájékoztató a 2013. évi bűnözésről, [<http://www.mklu.hu/repository/mkudok2992.pdf> (letöltés ideje: 2016.05.13.)]
27. Michaletos I. (2011): Organized Crime in Central Europe, [<http://www.worldpress.org/Europe/3682.cfm> (letöltés ideje: 2016.04.26.)]
28. Muraközy L. (2010): Válságok állama – államok válsága, Közgazdasági Szemle, LVII. évfolyam, 2010. szeptember, 779-797. o.
29. Muraközy L. (2012): Az államok kora, Akadémiai Kiadó, Budapest
30. Nemzeti Cégtár: Interaktív Grafikon [<http://www.nemzeticegtar.hu/interaktiv-grafikon> (letöltés ideje: 2016.04.07.)]
31. OECD (2015): Government at a Glance 2015, Paris: OECD Publishing
32. Poullier J. P. – Hernandez P. (2000): Estimates of National Health Accounts (NHA) for 1997, [<http://www.who.int/healthinfo/paper27.pdf> (letöltés ideje: 2016.01.14.)]
33. Pesuth T. (2014): Adópolitikai változások a válság után – a bankadók térnyerése, Közgazdaság, 2014/4., 145-157. o.
34. Stiglitz J. E. – Sen A. – Fitoussi J-P. (2009): Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress [http://www.insee.fr/fr/publications-et-services/dossiers_web/stiglitz/doc-commission/RAPPORT_anglais.pdf (letöltés ideje: 2016.02.09.)]
35. Stockholm International Peace Research Institute (2011): SIPRI Yearbook, Armaments, Disarmament and International Security, Oxford University Press, New York
36. Szamuely L. (2004): A haldokló jóléti állam az 1990-es években, Közgazdasági Szemle, LI. évfolyam, 2004. október, 948-969. o.
37. Századvég Gazdaságkutató (2012): Az új magyar adósságszabály értékelése, [http://szazadveg.hu/ld/x5i0n319u3j0m6q8t1s4_SzazadvegEco_Muhelytanulmany_2012_II_ad_ossagszabaly.pdf (letöltés ideje: 2016.01.12.)]
38. Tálas P. - Gazdag F. (2008): A biztonság fogalmának határaitól, Nemzet és Biztonság, 2008/1. szám, 3-9. o.
39. Tanzi V. – Schuknecht L. (2000): Public Spending in the 20th Century, Cambridge University Press, Cambridge
40. Tanzi V. (2011): Government versus Markets. The Changing Economic Role of the State, Cambridge University Press, New York
41. Tiffen R. – Gittings R. (2004): How Australia Compares, Cambridge University Press, New York
42. The International Institute of Strategic Studies (2014): The Military Balance 2014, Routledge, Oxfordshire
43. UNESCO Institute for Statistics (2015): Expenditure on education as percentage of GDP [<http://data.uis.unesco.org/?queryid=181> (letöltés ideje: 2016.01.11.)]
44. United Nations Statistics Division (1999): Classification of Functions of Government, [<http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4&Lg=1> (letöltés ideje: 2016.01.04.)]
45. Van Dijk J. (2008): The World of Crime. Breaking the Silence on Problems of Security, Justice and Development Across the World, SAGE Publications, Los Angeles
46. WEF (2015): These countries spend the most on health, [<https://agenda.weforum.org/2015/08/these-countries-spend-the-most-on-health/> (letöltés ideje: 2016.01.11.)]

¹ Az értekezés során a sötéttel jelölt tényezőkkel foglalkozunk

² Az ábra a koordinációs mechanizmusokat és legfontosabb jellemzőiket mutatja be. A táblázatba foglaltak forrása: Kornai (1983 és 1993).

³ Az ábrán az őrzőket és az őrzőtteket tüntettük fel. Az egyes őrzők vonatkozásában a sötéttel jelölt őrzőtek értelmezhetőek (az őrző-őrzött kapcsolatokat a sötétkép síkidomok jelölik).

⁴ Az ábra a belbiztonságra fordított nominál- és reálértéken értelmezett kiadásokat, valamint a kiadások alakulásának trendjeit mutatja 2000 és 2014 között. A kiadásokat mindkét esetben milliárd forintban fejeztük ki. A reáláras számítás esetén a kiadásokat a 2000. évi értékekhez viszonyítottuk. Az adatok forrása: a kiadások esetén az adott évi költségvetési törvény; az infláció esetén KSH.

⁵ A táblázat a biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások átlagos, iparági összes és korrigált iparági összes árbevétel, mérleg szerinti eredmény és saját tőke 2015. évi adatát tartalmazza milliárd forintban kifejezve. Összesen 712 darab vállalat adatait használtuk fel számításainkhoz. Mivel azonban ebből 42 vállalat nem rendelkezett megfelelő pénzügyi adatokkal, az átlagos és az iparági összes adatok 670 darab vállalkozás alapján kerültek kiszámításra. A korrigált iparági összes adat azonban 712 darab vállalkozás szerinti értékeket mutat. Ebben az esetben a hiányzó 42 vállalkozás adata a megfelelő átlagos adattal került helyettesítésre. Az adatok forrása: a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamara által részünkre bocsátott nem nyilvános adatbázis.

⁶ Az ábra a fizetett védelmi pénzek 2014. évi becsült nagyságát mutatja milliárd forintban kifejezve. A számítás módja és az alkalmazott peremfeltételek az értekezésben részletesen, a tézisgyűjtemény törzsszövegében röviden kifejtve megtalálhatóak.

⁷ Az ábra az egyes koordinációs mechanizmusok – kiadások alapján értelmezett – 2014/2015. évi mértékét mutatja milliárd forintban kifejezve. A bürokratikus koordináció esetén a 2014. évi-, a piaci és az agresszív koordináció esetén a 2015. évi adat került az ábrán feltüntetésre. Az adatok forrásainak részletes megnevezése az értekezésben található. Ennek oka, hogy nem nevezhető meg egységesen egy forrás, a részletes dokumentációra pedig a tézisgyűjtemény terjedelmi korlátai miatt nincs lehetőség.

⁸ Az ábra az egyes koordinációs mechanizmusok – közreműködő létszámok alapján értelmezett – 2015/2016. évi mértékét mutatja főben kifejezve. A bürokratikus és az önkormányzati koordináció esetén a 2015. évi-, a piaci és az agresszív koordináció esetén a 2016. évi adat került az ábrán feltüntetésre. Az adatok forrásainak részletes megnevezése az értekezésben található. Ennek oka, hogy nem nevezhető meg egységesen egy forrás, a részletes dokumentációra pedig a tézisgyűjtemény terjedelmi korlátai miatt nincs lehetőség.

⁹ Az ábra a regisztrált bűncselekmények számának-, valamint a fel nem derített bűncselekmények arányának 2008., 2009. és 2013. évi értékeit mutatja darabszámban és százalékban kifejezve. Az ábra adatainak forrása: Legfőbb Ügyészség (2014).

¹⁰ Az ábra a belbiztonsági rendszer alrendszeit, az egyes alrendszerek domináns koordinációs mechanizmusait, valamint az egyes alrendszerek közötti kapcsolatokat mutatja be.